

Відділ по зв'язках з населенням плідно співпрацює з редакціями місцевих видань, власними кореспондентами центральних газет, радіо, телебачення. Майже в усіх газетах області висвітлюється діяльність НУВС. Журналісти активно залучаються до участі в науково-практичних та студентських конференціях, культурно-масового та спортивного життя НУВС. Постійно надаються матеріали до відомчої шотижневої газети «Преступление и наказание», обласного радіо, інформаційних агентств «Інтерфакс – Україна», «Статус-кво», та ЦГЗ УМВС України в Харківській області.

Здобутки Національного університету внутрішніх справ пов'язані з наполегливою та копіткою працею ректорату, професорсько-викладацького складу, адміністративно-господарчого персоналу, всього колективу навчального закладу.

Все зазначене вище породжує впевненість, що діяльність Національного університету внутрішніх справ спрямована на його подальший розвиток і вдосконалення. Навчальний заклад має достатню кількість висококваліфікованих працівників, які усвідомлюють поставлені перед ними завдання, добре знають свою справу і спроможні на високому державному рівні готувати у ХХІ ст. фахівців-юристів для органів внутрішніх справ України.

Список літератури: 1. Баншурка О.М. Управління в органах внутрішніх справ України. Підручник. Х., 1998. 2. Ануфрієв М.І. Основні напрямки кадрового забезпечення органів внутрішніх справ (організаційно-правовий аспект). Монографія. Х., 2001. 3. Баншурка О.М., Соболєв В.О. Теорія та методи роботи з персоналом в органах внутрішніх справ: Підручник. Х., 2000.

Надійшло до редакції 14.01.02

А.І. Загорулько

ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

На сучасному етапі розвитку незалежної України, в умовах становлення громадянського суспільства і правової держави, постійно зростає роль фахівців з вищою, і перш за все, юридичною освітою. Враховуючи ж потребу системи МВС України подолати зростання злочинності в економіці, банківській діяльності та інших сферах, зумовлене особливостями перехідного періоду, молодій державі вкрай необхідні висококваліфіковані спеціалісти з правознавства, правоохоронної діяльності, практичної психології, фінансів і кредиту, обліку та аудиту, адміністративного менеджменту, інформаційних систем у менеджменті, пожежної безпеки та ін., підготовка яких здійснюється в першу чергу в у ВНЗ МВС України за очною та заочною формами навчання.

9 січня 2002 р. виповнилося 10 років з того дня, коли за ініціативою і під безпосереднім керівництвом народного депутата України О.М. Баншурки було створено Харківський інститут внутрішніх справ, а двома роками пізніше – Університет внутрішніх справ як єдиний багатопрофільний вищий заклад освіти системи МВС України.

Незважаючи на свою молодість, університет бурхливо розвивається, змінює науково-педагогічний потенціал. В університеті створена і ефективно функціонує система багатоступеневої підготовки кадрів для МВС України, проводяться фундаментальні наукові дослідження.

На сьогодні в університеті працюють та навчаються близько 17 тис. викладачів, співробітників, слухачів, курсантів, студентів та ліцеїстів.

На факультетах університету здійснюється підготовка юристів, фінансистів, соціологів, психологів, інформатиків та фахівців інших спеціальностей як за денною, так і за заочною формами навчання.

Підготовка фахівців за заочною формою навчання в УніВС була започаткована в 1992 р. На той час в Інституті внутрішніх справ було створено відділення заочного навчання, яке потім трансформовано в заочний факультет.

В 1994 р. на факультеті створено відділення заочного навчання, територіально розташоване в структурі факультету спочатку в м. Сімферополі, а потім в м. Сьвагорії; роком пізніше розпочало роботу відділення заочного навчання в м. Суми. Згодом виникли структурні підрозділи у Полтаві, Мелітополі та Херсоні.

Сьогодні університетом здійснюється підготовка правознавців, психологів, спеціалістів з інформаційних систем і технологій та захисту інформації з обмеженим доступом та автоматизації її обробки на факультеті права та підприємництва за заочною формою навчання як на платній основі, так і за державним замовленням. Після закінчення вузу випускники факультету заочного навчання та факультету права та підприємництва одержують можливість працювати в органах МВС, прокуратури, судовій системі та в інших галузях управління та господарювання за здобутим фахом.

На сьогодні на зазначених факультетах Національного університету внутрішніх справ навчаються понад 5000 слухачів та студентів.

За останні три роки понад 1000 слухачів заочного факультету одержали вищу юридичну освіту.

Зворотний зв'язок з територіальними підрозділами свідчить про те, що наші випускники мають тверді фундаментальні знання. Тому багато з тих, хто розпочинав своє навчання в університеті, перебуваючи на посадах слідчих, оперувноважених, інспекторів, за короткий проміжок часу одержали підвищення по службі, чергові звання.

Деякі з наших випускників займаються політичною діяльністю, що підтверджує їх високий фах, набутий в університеті.

Звертає на себе увагу зростаюча зацікавленість різних підрозділів МВС у наших випускниках позабюджетної форми навчання на роботу в органи внутрішніх справ, перш за все, в слідчі підрозділи. І це не поодинокі випадки, це продумана лінія роботи кадрових апаратів, які підключилися до комплектування не тільки факультету заочного навчання, а й факультету права та підприємництва.

Зацікавленість у фахівців університету, які закінчили факультет права та підприємництва, проявляють банки, органи прокуратури, судова система.

Національний університет внутрішніх справ у свою чергу зацікавлений у розвитку цього напрямку діяльності, який певною мірою дозволяє фінансово підживлювати наш навчальний заклад.

Враховуючи винятковий значний потенціал НУВС, ректорат спрямовує зусилля на створення нових структурних підрозділів та укріплення і вдосконалення існуючих.

Основними складовими, які визначають рівень організації навчального процесу, є, по-перше, відповідна матеріально-технічна база, по-друге, міцна бібліотека, по-третє, високий професійний рівень професорсько-викладацького складу. Тому зусилля керівництва університету, факультетів і безпосередньо відділень з часу їх утворення були направлені саме на розвиток цих напрямків.

Навчально-матеріальна база всіх без винятку структурних підрозділів факультетів заочної форми навчання пройшла перший етап свого становлення і продовжує динамічно розвиватися: обладнані комп'ютерні класи та лабораторії, лекційні зали та аудиторії. Керівництво факультетів, філій та відділень бачить своє першочергове завдання також у прискоренні роботи з набирання обсягів необхідної літератури у підрозділах, загальна кількість якої перевищує 70 тис. екземплярів. Дуже важливим завданням у розвитку підрозділів є прискорення роботи з формування викладацького складу, яке буде виконано, якщо ми будемо і далі напружувати зусилля по підготовці викладачів.

Джерелом підготовки викладачів є магістратура та аспірантура Національного університету внутрішніх справ. В цьому напрямку вже зроблені перші кроки і проведена робота по відбору випускників ІУВС для навчання в магістратурі та аспірантурі з метою їх подальшої роботи безпосередньо у підрозділах.

Основними формами заочного навчального процесу є установчі та оглядові лекції, практичні та семінарські заняття, групові та індивідуальні консультації, письмові (контрольні й курсові) роботи.

Стосовно способу викладання лекцій слід відзначити, що для більш глибокого вивчення та закріплення навчального матеріалу є досить ефективним використання відеолекцій, коли слухач (студент) має можливість багаторазово переглядати відеоматеріали, зупиняючись на тих моментах, які для нього становлять певний інтерес або складність. Названий спосіб викладання лекцій може застосовуватися як для традиційного, так і дистанційного навчання.

Заслугує також на увагу та більш широке застосування у навчальному процесі така форма проведення практичних занять, як моделювання і послідовна розробка конкретних проблемних ситуацій, що дає можливість слухачам досить всебічно і глибоко підійти до вивчення спеціальних дисциплін. Досвід роботи факультету заочного навчання та факультету права та підприємництва свідчить, що при організації учбового процесу дуже важливим є його забезпечення методичними матеріалами як у друкованому, так і в електронному виглядах.

Необхідність постійного удосконалення навчального процесу за заочною формою навчання потребує поряд з традиційною схемою його орга-

нізації впровадження нових технологій. Досить цікавою, на наш погляд, є ідея одержання вищої освіти за допомогою дистанційного навчання, що виникло завдяки системі заочного навчання, яка була започаткована на теренах колишнього Радянського Союзу. Напрацьований позитивний досвід цієї форми навчання досить глибоко був вивчений та оцінений як у нашій країні, так і на Заході. Проведений аналіз технології процесу заочного навчання в нашій країні дозволив зробити висновок, що за допомогою такої форми навчання можливо одержати вищу освіту досить високого рівня при значно менших витратах, ніж за очною формою.

За сучасних умов оцінюючи досягнення в галузі комп'ютерної техніки і об'єднавши їх з досвідом заочної форми навчання, напрацьованим у нашій країні, досить нагальною є необхідність і доцільність створення та впровадження дистанційного навчання в систему освіти. Суть дистанційного навчання полягає в передачі навчальної інформації слухачу (студенту), стимулюванні його учбової діяльності і прийнятті заходів з корегування його навчання. Фактично це є індивідуальне навчання. Але вирішення проблеми дистанційного навчання не є легким завданням навіть на сучасному етапі розвитку науки і техніки. Найскладнішим є питання розробки курсів дисциплін і матеріалів, розрахованих на специфіку дистанційного навчання, а також підготовка викладачів, здатних ці курси дистанційно проводити. Першою проблемою в навчальному процесі дистанційного навчання є доставка основного матеріалу для вивчення особі, яку навчають. Досить важливо визначитися, в якому вигляді найбільш доцільно доставляти навчальну інформацію до споживача. Уявляється, що в умовах теперішньої дійсності найбільш традиційним для нашої аудиторії є навчання з використанням друкованої продукції. Але не менш ефективним і досить розповсюдженим, особливо на Заході, є спосіб донесення інформації до споживача з використанням аудіо- та відеоматеріалів. Транспортування зазначених способів донесення інформації здійснюється переважно через можливості поштового зв'язку. Лещо раніше мали місце спроби використання можливостей телебачення для читання лекцій на відстані для широкої аудиторії, але така спроба дистанційного навчання не набула широкого розповсюдження у зв'язку з недосконалістю на той час технологічного рівня такої форми навчання.

Враховуючи те, що заочна форма навчання перш за все передбачає самостійну роботу слухача (студента), слід відзначити, що вона є дуже важливою і при організації дистанційного навчання.

Безумовно, інформаційні технології надають для цього різноманітні можливості, зокрема можливості використання електронної бібліотеки, бази даних. В Національному університеті внутрішніх справ на теперішній час створена електронна бібліотека, банк даних якої постійно поповнюється.

Таким чином, для більшої ефективності навчального процесу дуже важливим є використання усіх названих способів у їх органічній єдності.

Для досягнення найкращого результату при самостійній роботі необхідно знайти оптимальний варіант спілкування слухача (студента) з викладачем. Необхідно, щоб слухач (студент) міг запитувати викладача і отримувати від нього відповідь. В електронних засобах масової комуніка-

ції така можливість спілкування існує щоденно. Перш за все це електронна пошта. Слухач (студент) надсилає викладачу питання, і викладач відповідає в прийнятний для нього час (вранці, вдень, ввечері), і від часового поясу це не залежить. Подібну метольку доцільно застосовувати і при виконанні письмових завдань слухачем (студентом), звичайно яких при дистанційному навчанні не зменшується, а навпаки, зростає.

Стосовно заключної фази дистанційного навчання, тобто іспиту, можливі два його варіанти. Перший передбачає таку його схему, коли слухач (студент) у письмовій формі дає відповіді на запитання, поставлені у завданні, а викладач або уповноважена особа лише слідкують за тим, щоб до іспиту був допущений той, хто навчається, а не інша особа, і при цьому було дотримано встановлений порядок, (одержано завдання, а робота, після її виконання, законсервована, надіслана до університету на перевірку і т.ін.). Інший варіант полягає в тому, що оцінка виставляється не за результатами іспиту, а за результатами самостійної роботи (курсової, реферату або будь-якого іншого дослідження).

Таким чином, дистанційна форма навчання має право на існування, і не в далекому майбутньому, а вже тепер. Першим кроком на цьому шляху є розробка учбово-методичної бази дистанційного навчання з наступним її затвердженням Міністерством внутрішніх справ України і Міністерством освіти України та необхідність встановлення її відповідності до державних стандартів освіти.

Підсумовуючи сказане, слід визначити, що за умов постійного удосконалення підбору абітурієнтів, організації навчального процесу і, в першу чергу, запровадження новітніх технологій навчання, можна впевнено констатувати, що заочна форма підготовки фахівців далеко не висчерпала своїх можливостей.

Надійшла до редакції 15.01.02

О.В.Тягло

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ – СУЧАСНА ОСВІТНЯ ІННОВАЦІЯ

1. Освітнявський контекст

Освіта України шукає своє місце у світовому освітньому просторі XXI століття. Ці шукання до певної міри відбулися у перебуті II Всеукраїнського з'їзду працівників освіти, який відбувся у Києві 7-8 жовтня 2001 року. Безпосередня мета з'їзду полягала у обговоренні й ухваленні *Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті*. Повністю її досягнути не вдалося – текст доктрини так і залишився проєктом, який протягом кількох місяців підлягав доопрацюванню й потім має бути ухвалений Президентом. Та все ж з'їзд взагалі і обговорення доктрини зокрема дають багатий матеріал для роздумів. У цій статті я хотів би прокоментувати лише одну з головних тез документа, за якою *реалізація доктрини повинна забезпечити перехід до нового типу гуманістично-інноваційної освіти* [1, с.23]. Словосполучення *гуманістично-інноваційна освіта* є для доктрини насправді ключовим. Це ясно випливає й з доповіді на з'їзді В.Кременя. Міністр освіти і науки наголосив на тому, що *освіта транс-*